
Vetenskap som inspiration?

I maj drog för fjärde året i rad science fiction och fantasy fans till sjöss med sikte på Mariehamn och Åcon, Ålands största science fiction och fantasy händelse. Som tidigare år bjöds deltagarna på en intressant hedersgäst, den här gången ingen mindre än **Geoff Ryman**, en mångfaldigt prisbelönt kanadensisk science fictionförfattare. Ryman är bl.a. känd för romanen *Air*, men i science fictionkretsar bär han också en mindre omtalad titel, nämligen den som medskapare av fenomenet Mundane Science Fiction eller Mundane SF (mundane = vardaglig).

Om du aldrig hört talas om Mundane SF är du inte ensam. Det här är ingen ny stor science fictionriktning utan det rör sig om en grupp science fictionförfattare som föresatt sig att skriva efter vissa regler med fokus på sannolikhet och vetenskap. Eftersom det är rimligast att det är på jorden som vår framtid finns är det oftast här Mundane SF utspelar sig. Bakom fenomenet finns även ett, på sätt och vis, etiskt ställningstagande. Författarna inom projektet vill undvika att skriva science fiction som stöder tanken att vi kan leva som vi vill här på jorden eftersom det finns tusentals planeter där ute som liknar Jorden.

Mundane SF väcker naturligt vissa frågor. Vad innefattar fenomenet som inte rymms inom begreppet hård science fiction och är kritiken mot bl.a. space opera verkligen berättigad? Visst bör även science fiction ta sitt ansvar

när det gäller miljöfrågor, men kan verkligen genrens berättelser anklagas för att understöda tanken på Jorden som en tillfällig hållplats som kan brukas som man tycker? Vad säger den inställningen för den delen om attityden till science fiction fans?

Trots dessa frågetecken finns det onekligen också något tilldragande med fenomenet. Som Ryman konstaterar är Mundane SF inte en helt ny genre eller ens en regelrätt kritik av vissa former av science fiction. Det det handlar om är i grund och botten författare som vill utmana sig själva. Fenomenet kan enligt Ryman bäst liknas vid Dogmafilm. Man vill inspirera med hjälp av regler. Det här betyder inte att resultatet alltid blir bra. Enligt Ryman ledde Mundane SF tidigt till ett stort inflöde av berättelser i stilen "oj vad jag kommer att sakna det här och det här sen när det inte längre finns".

Att det inte alltid blir bra betyder dock inte att det inte kan bli bra. Ett resultat som Mundane SF fått till stånd är en antologi där noveller skrivits av författare och forskare tillsammans, med aktuell forskning som inspirationskälla. Projektet var, konstaterar Ryman, långt ifrån enkelt. En del hoppade av och för en del gick det allt för bra, en novell blev en roman. Slutresultatet blev ändå en fascinerande antologi. Ryman själv skriver inte endast Mundane SF, men även hans böcker visar på riktningens möjligheter och vad det kan innebära när det är som bäst.

Efter att ha hört Ryman börjar man lätt fundera kring Mundane SF ur ett finskt perspektiv. Kunde en liknande antologi bli till här? Science fiction är rätt stort i Finland och vi har många duktiga författare. Man behöver inte heller söka länge för att hitta tankeväckande vetenskaplig forskning. Men kan de två förenas och vad kan de få ut av varandra? Sannolikt är det redan många författare som finner motiv i forskning, men forskare ser det möjligtvis inte som en prioritering att inspirera författare. Fast kanske man borde göra det. Som Ryman konstaterar måste man för att ha framgång som forskare idag kunna nå ut på flera olika plan. En CV med texten "Har inspirerat till följande novell" skulle då kanske inte vara så dumt. Eller? ■